

NOII_61

Påbudt anarki

Shrnutí pro studenty s komentářem

III/2020

Milí studenti,

podívejme se společně na text „Påbudt anarki“. Pochází z časopisu Universitas a je nadepsán jako „petit“, tedy drobný text, často ne úplně vážného zaměření.

Otázky, na které si předem potřebujeme odpovědět:

KDO TO PÍŠE?

V JAKÉM JE PSYCHICKÉM ROZPOLOŽENÍ?

JAKÉ JE VYZNĚNÍ TEXTU (IRONIE, NAŠTVÁNÍ, SOUHLAS vs. NESOUHLAS)

JAKÉ VÝRAZOVÉ PROSTŘEDKY JSOU VYUŽITY?

Odpovědi, které vám zde předložím, jsou samozřejmě spekulativní, jak to vidím já, vaše se můžou od mých lišit – je to ale způsob, jak si zdůvodnit svoje překladatelská rozhodnutí v textu.

Text píše někdo, kdo je dost naštvaný a má potřebu provokovat. Vadí mu příkazy, zákazy, normy, a chce se proti nim vymezit.

Používá značně expresivní slovní zásobu, např. *vyříznout vřed* apod.

Zároveň to pisatel se svojí vzpourou dost přehání, v průběhu textu začíná být jeho rebelie spíše komická či tragi-komická.

Påbudt anarki

Povinná anarchie

Příkazová anarchie

Nařízená anarchie

Překlad názvu bychom si měli nechat až na konec, podle toho, jak celý text vyzní.

Overalt, er de.

Asi tak.

Sú všade.

Jsou všude.

Všimněte si převráceného slovosledu – co to s větou dělá? Ano, zní to trochu jako výkřik. Tedy silně expresivně zabarveno, velká stíznost. Šlo by to napsat například i takto: „Všude! Jsou prostě všude.“

Normene, reglene, påbudene og lovene som styrer deg uavhengig om du vil eller ei.

Normy, pravidla, zákazy a zákony, které tě řídí, ať už chceš nebo ne.

Normy, pravidlá, nariadenia a zákony, ktoré **ovládajú našu nezávislosť** či chceme, či nie.

Normy, pravidla, příkazy a zákony, kterými se člověk musí řídit, bez ohledu na to, zda chce nebo ne.

Normy, pravidla, příkazy a zákony, které tě ovládají bez ohledu na to, jestli chceš nebo ne.

Normy, pravidla, příkazy a zákony, který tě říděj nehledě na to, jestli chceš nebo ne.

Všude jsou přítomné **norské** pravidla, normy a zákony, které řídí vaši nezávislost, ať už se vám to líbí nebo ne.

Tady se musíme rozhodnout, zda pisatel mluví ke čtenáři osobně (tebe řídí), nebo k lidem obecně (člověka řídí) – já bych spíše volila druhou variantu, je v češtině obvyklejší

Pozor na interpunkci: „ať chceš, nebo ne“ – musí být čárka, je to poměr vylučovací, „bud', anebo“

šedě vyznačuji „výstřely mimo“, tedy přehlédnutí, chyby

Gå kun over veien på de hvite strekene.

Silnici přecházej jedině po přechodu.

Cez cestu prechádzaj len po bielych pruhoch.

Silnici přecházej výhradně po přechodu.

Silnici přecházej po přechodu.

Prejdite cez bielu čiaru.

Následuje řada příkazů, které jdou od normálních po ty absurdnější – ovšem pisatel je zjevně považuje za absurdní všechny. Proto je formuluje tak zvláštně.

Kjør med lys om dagen.

Přes den řid' auto se zapnutými světly.

Jazdi autom počas dňa so zapnutými svetlami.

Během dne **jezděte se světlem.**

Ve dne řid' vždy se zapnutými světly.

Při řízení během dne měj rozsvícený světla.

Jazdite **so svetlom** počas dňa.

Přeložila bych nejspíše „Jezdi i ve dne s rozsvícenými světly.“

Kast ikke store steiner i vannet, og visse steder i landet bør du for all del unngå hette på hodet.

Nevhadzujte veľké kamene do vody a na niektorých miestach v krajine by ste sa mali vyhýbať pokrývke hlavy.

Neházet velké kameny do vody, některým místům v zemi se naprosto vyhnout/zákaz na některé místa vůbec vstupovat.

Nevhadzujte veľké kamene do vody a na niektorých miestach v krajine by ste sa mali vyhýbať pokrývke hlavy.

Neházejte do vody velké kameny a na některých místech byste se za žádných okolností neměli objevit s kapucí na hlavě.

Tak tady začínají problémy :o)

Příkazy a zákazy začínají nabírat na absurditě a jetěžké pochopit, co pisatel přesně myslel. Proč neházet velké kameny do vody? Proč byste neměli mít kapuci na hlavě? Nevíme...

Du kan faktisk få forelegg, og i verste fall havne i glattcella.

Môžete skutočne získať objednávky a v najhoršom prípade skončiť vo väzenskej cele.

Můžete být pokutováni a v horším případě můžete skončit ve vězení.

Může ti pak přijít předvolání a v nejhorším případě se můžeš dostat i do vězení.

Můžete dokonce dostat pokutu a v nejhorším případě pak skončit v izolované cele.

Výběr správného překladu musí vycházet z kontextu – v tomto případě jde o policejní předvolání. To znamená „být předvolán“, „dostat pokutu“, „skončit ve vězení“ je OK. Dalo by se použít i „ocitnout se za mřížemi“ nebo „skončit v base“.

Samfunnet er somen stor ligning hvor vi er tallene.

Společnost je jako jedna velká rovnice, kde my jsme jednotlivými čísly.

Společnost je jako velká rovnice, ve které jsme my čísly.

Společnost je vlastně taková velká rovnice, ve které je každý z nás číslicí.

Pisatel nás seznamuje s další svojí myšlenkovou konstrukcí. Kam nás to povede? Každopádně výrazivo ze světa matematiky.

Hvor lovene gjør så ligningen går opp, og at resultatet blir statsstyrt og positivt.

Kde zákony zařídí, že rovnice vyjde a výsledek bude pozitivní, řízený státem.

Kde zákony jednají, takže rovnice stoupá a že výsledky jsou řízeny státem a pozitivní.

Kde zákony spůsobují, že rovnice stúpa a výsledok je kontrolovaný štátom a pozitívny.

Zákony nechají rovnici se rozšiřovat, když jsou výsledky pozitivní a přínosné pro stát.

Kde zákony manipulují s rovnicí tak, že výsledek je vždy kladný a to díky státnímu nařízení.

Kde zákony zařídí, že rovnice vyjde a výsledek bude pozitivní, řízený státem.

No, a co teď s tím? Já bych nespíš napsala: „Kde se zákony starají o to, aby výsledek byl vždy kladný a pod kontrolou státu.“

Holder du kniv i venstre hånd mens du spiser, eller røyker du innendørs, så er du en verkebyll.

Držíte-li nůž při jídle v levé ruce nebo kouříte uvnitř budovy, jste jako absces.

Jestliže držíš nůž v levé ruce, když jíš, nebo kouříš uvnitř, jsi bolavý vřed.

Ak držíš nôž počas jedenia v ľavej ruke alebo fajčíš vo vnútri, stáva sa z teba absces/vred.

Když při jídle držíte nůž v levé ruce nebo kouříte vevnitř, jste vyvrhelcem.

Když u jídla držíš nůž v levé ruce, nebo snad kouříš uvnitř, tak jsi vyvrhel.

Toto je dobré místo, kde se můžete naučit používat tvz. příklonku –li; podívejte se na první větu. Přidala bych ji i do druhé části: kouříte-li.

Du må fjernes.

Musíte být odstraněni.

Musíš být zlikvidován.

Musíš být odstránený.

„Treba ťa odstránit“ – je krásný překlad z minulých ročníků...

Skjæres bort med alle midler, du er en svulst.

Jste nádor, který musí být vyříznut všemi dostupnými prostředky.

Vyříznut všemi prostředky, jsi nádor.

Odrezaný akýmikol'vek prostriedkami, si nádor.

Odříznout všechny prostředky, jste nádorem.

Jste nádor, který musí být vyříznut všemi dostupnými prostředky.

Jeg har innsett at vi lever i et regeltyranni, og at vi bør, i hvert fall offentlig, følge disse påførte konvensjoner.

Uvědomil jsem si, že žijeme v tyranii pravidel a že bychom se měli alespoň veřejně řídit těmito aplikovanými konvencemi. **tuhle část je potřeba oddělit nějakou interpunkcí**

Vypozoroval jsem, že žijeme v tyranii pravidel a že bychom měli, přinejmenším navenek, dodržovat tyto zaběhnuté konvence. **pozor na slvosled v poslední větě! – sloveso přijde až na konec**

Uvědomil jsem si, že žijeme v područí zákonů, a že bychom měli, alespoň v očích veřejnosti, **dodržovat určité konvence**. **spíše „tyto konvence dodržovat“**

Uvědomil jsem si, že žijeme v tyranii pravidel a že bychom se měli, přinejmenším na veřejnosti, těmto zavedeným konvencím přizpůsobit.

Noen regler har til og med jeg innsett er livsnøvendige.

Uvědomil jsem si, že některá pravidla jsou dokonce nezbytná.

Některá pravidla jsou však dle mého pozorování čas od času životně nezbytná.

Myslím si dokonce, že některá pravidla jsou pro život nezbytná.

Dokonce jsem pochopil, že některá pravidla jsou pro život nezbytná.

Začala bych tuto větu „Dokonce i já jsem pochopil/uznal, že...“

Faktisk er de ganske naturlige og selvfølelige.

Ve skutečnosti jsou zcela přirozená a zřejmá.

Fakticky je to vlastně přirozené a samozřejmé.

Vlastně je ale většina z nich pro nás přirozená a samozřejmá.

Jsou vlastně docela přirozená a samozřejmá.

Trošku se nám vytrácí ironie, všímáte si? Ale jen na chvíli...

For eksempel er det en selvfølge at det er offside hvis du får ballen når du befinner deg mellom motstanderbacken og keeperen.

Například je samozřejmostí, že je to ofsajd, jakmile dostanete přihrávku, když se nacházíte mezi obráncem a brankářem.

Například je samozřejmost', že ak dostaneš loptu zatiaľ čo sa nachádzaš medzi protivníkom a brankárom, si v ofsajde.

Například jde zcela jasně o offside, když dostanete míč, zatímco se nacházíte mezi obráncem a brankářem soupeřícího týmu.

Ironie je zpět! Pisatel nám jako samozřejmost a přirozený zákon přírody předkládá lidmi vymyšlené fotbalové pravidlo. Ted' jen najít správnou fotbalovou terminologii. A ano, čsky se tomu už dávno říká „ofsajd“.

Jeg har lært at man med fordel bør holde seg på høyre side av veien, og ikke minst tyngdeloven.

Naučil jsem se, že člověk **s předností** by se měl držet na pravé straně silnice, **a ne jen** gravitační zákon.

Naučil som sa o tom, že človek by sa mal držať na pravej strane cesty, a v neposlednom rade o zákone gravitácie.

Naučil jsem se, že je výhodnější držet se na pravé straně cesty.

Naučil jsem se, že je výhodné chodit po pravé straně chodníku a to přitom necítím tíhu pravidel.

Hmm, tady jste si s tím moc nevěděli rady. Další pravidlo, tedy držet se na silnici při pravém okraji, a hned pak gravitační zákon. „Naučil jsem se, že by se člověk měl zdržovat na pravé straně vozovky, a pak také něco o gravitačním zákoně.“

Tyngdeloven har jeg etter et beinbrudd og par hjernerystelser endelig insett har kommet for å bli.

Po zlomenině a několika otřesech mozku jsem si konečně uvědomil, že ten gravitační zákon fakt funguje.

Po zlomenine kostí a pár otrasoch som konečne zistil, že gravitačný zákon proste je.

Po zlomenině kosti a několika otřesech jsem k němu konečně dospěl.

Pocit těžkosti přichází po zlomenině nohy a pár otřesů mozku.

A v neposlední řadě je tu gravitační zákon – jehož existenci jsem si po několika zlomeninách a otřesech mozku konečně uvědomil.

Platnost zákonu gravitace jsem několika zlomeninami a otřesy mozku otestoval.

Platnost zákona o gravitaci jsem uznal po několika zlomeninách a otřesech mozku.

Pisatel si dělá legraci sám ze sebe – tedy čtenář to cítí, ale jestli to cítí sám autor, nevíme.

Men så har man de verste reglene av alle.

Ale pak máte ty nejhorší pravidla ze všech.

Ale potom máte najhoršie pravidlá zo všetkých.

Ale pak má člověk ta nejhorší pravidla ze všech.

Ale pak tu máme ta nejhorší pravidla ze všech.

De som står nederst på regeltyranniets rangstige.

Ta, která stojí nejniže v hierarchii tyranie pravidel.

Ta, která v žebříčku terorizujících pravidel stojí nejniže.

Ta, která jsou ve spodní části na žebříčku řádu.

Sledujte, čím to je, že to pořád zní ironicky, vtipně. Slovní spojení „regeltyranniets rangstige“?

Regler som er basert på kunnskap gitt videre fra generasjon til generasjon.

Pravidel, která jsou založená na vědomostech předávaných z generace na generaci.

Pravidlá, ktoré sú založené na vedomostiach predávaných z generácie na generáciu.

Pravidla, která jsou založena na vědomostech, předávaných z generace na generaci.

Pravidla založená na znalostech předávaných z generace na generaci.

Poslední možnost zní nejlépe, nezdá se vám?

Disse sjøvett-, fjellvett-, og vettvett- reglene.

Námořnická, horolezecká nebo etická pravidla.

Tieto pravidlá pre plavenie, horolezectvo či používanie internetu (chyba v texte – nettvett?). **NIKOLI**

Pravidla, jak se chovat na moři, v horách, jak se chovat rozumně.

Tyto zákonitosti o vědomostech o moři, horách a rozumových znalostech.

Jak tahle věta začíná? „Disse“ – potřebujeme tam dostat něco jako „všechna tahle pravidla“ – musí z toho být cítit ten odpor, nenávisť k pravidlům, kterou na čtenáře autor textu chrlí. Fúúúj! Všechna tahle pravidla...

„Všechna tahle pravidla, jak se chovat na moři, v horách, jak používat selský rozum.“

Regler uten dømende, og lovgivende maktinstanser.

Pravidla bez odsuzujících nebo zákonodárných instancí.

Pravidla, která byla založena jedině na starých vědomostech a ano, etice.

Pravidlá bez súdnických či zákonodarných mocenských štruktúr.

Pravidla, která nelze vymáhat pomocí soudních a zákonodárných orgánů.

Regler som kun baserer seg på gammel kunnskap, og, jada, vett.

Pravidlá, ktoré sa môžu zakladať na starých vedomostiach alebo, samozrejme, rozume.

Pravidla, která mohou být založena jedině na starých vědomostech a ano, rozumu.

Zvyklosti založené pouze na starodávném vědění a ano, rozumu.

Pravidla založená na dlouholetých zkušenostech a, možná překvapivě, na zdravém rozumu.

